

Ha az Isten . . . .

Ha az Isten, a jó Isten
 Azt mondaná:
 „Legyen szárnyad, édes fiam!
 Hogy röpkülhess aicárhová!”
 Először is elrepülnék
 Egy kis sirra,
 Szívem ottan beh sok bút és
 Sok bánatot el — kisirna.

Édes anyám, édes anyám!
 Sirod halmán
 Leborulva de elsirnék,
 Hej de szívből panaszkodnám!
 Elmondanám mily tövises
 Éltém utja,
 Homlokomat hányszor vérzi
 A szenvedés koszorúja.

S hogyha szívem fájdalmától
 Könnyebbülnék,
 Ki azért a nagy világba
 Csapongani nem röpkülnek.
 De elmennék egy mélységes
 Rengetegbe,
 Vagy még inkább tengeren túl
 Messze, messze egy szigetbe.

Ott dalolnék csöndes árnyon,
 Csöndes éjjel,
 Mig fölöttem ragyogna az
 Ég csillaga ezerével.
 A csillagok szép világán
 Eltűnődve,
 Nem jutna más édes anyám,
 Csak te jutnál az eszembe.

*És nem volna ott szívemnek
Csak egy vágya,
Vajha engem odavinne
Vállaimnak könnyű szárnya,
Vajha azt a szép csillagot
Elérhetném,
Hol neked van fénylakásod
Százszor áldott édes szülém!*

Gródi Dániel.

Az országgyűlési ifjuságról.

Irta: **Áldor Imre.**

A harminczas évek elején az országgyűlési ifjuság nem éppen irigylendő hirre vergődött — botrányai, dőzsölései, kirugásai és naplopó munkátlansága által Tanulni küldték Pozsonyba s ők leczkértették azokat, akiktől tanulniok kellett volna; s lármás kritikát gyakoroltak ott, hol tiszteletteljes hallgatást parancsolt a hely szentsége és saját semmiségek . . . . A kis követek a diétán lassanként úgy fejükre nőttek a nagyoknak, hogy tapsaikért még előkelő politikusok is versenyeztek, s ha ők valakire pereatót mondtak, az ország valamennyi ellenzéki megyéjében meg volt az illető bélyegezve.

Az 1832—36-ki diétán a turbulens elem jótékony ellensúlyt kapott: egy csomó jeles ifjuban, kik hivatásukat fölfogva, komolyan készülni a nemes ambíció első jelének és legszentebb kötelességének vélték.

Megegyeztek, hogy részvényekre fektetett társalkodási egyletet alakítanak, szigorú házrenddel, vegyes tárgyú fölolvasásokkal, nyilvános eszmecserékkel, szórakozás és önművelés végett.

Beléphetett az országgy. ifjuság minden tagja; „rosz erkölcsűek azonban s magukat vétékkel vagy alacsonyással bélyegzők a társaság tagjai nem lehettek, sőt ha valamely bár befogadott tag később magát erkölcstelenséggel vagy akármely alacsonyással mocskolta, a Társaság tagjainak sorából tüstént kitörültetett.“

Találkozási helyiségül alkalmas ponton lakást béreltek; találkozási időül az esti órákat választották. Jönni menni mindenik szabad tetszésétől függött. Kimondatott, hogy legalább „egy honi s egy külföldi ujságlevelet okvetlen jártnak“, de ha a jövedelem kifutja, „némely jelesebb folyóírásokat is.“

A tagok bizonyos kikötésekkel vendégeket is bevezethettek a körbe. A bizalmas érintkezés fokozására az általános tegeződés ajánlatott. Kártya, koczka, borozás, pajkoskodás, pletyka és nyers modor teljesen kizárattak. A tagdíj előre volt fizetendő.

Hetenkint kétszer, ugyan csak az Egyesület termében előre meghatározott órákban „közgyűlés“ tartatott: aki háromszor egymás

után fontos ok nélkül elmaradt, megszűnt tagja lenni az egyesületnek. Minden héten más-más tag elnökölt. A sorrend fölött a tagok „vezeték-nevének kezdő betűje“ döntött.

Bármilyen szivfacsaró katasztrófában végződött is az országgyűlés ifjuság e nemes célzatu szövetkezete, pillanatnyi hatása és jelentősége elvitázhatlan történeti tény. . . . A közvélemény vezérjelöltjei itt kötöttek szorosabb ismeretséget, ami küldöiket, utóbb megyéiket is közelebb hozta egymáshoz s első szervezkedés és alap a liberális párt országosan egyöntetű működéséhez. A jók ily egyesülése másfelől tükröt tartott a könnyelműek, izgágák, marakodók, csapongók elé, nem egyet jobb utra térítvén elfajult erkölcsi énjének e meztelen fölmutatásával.

Hogy a nemzeti szellem és a szabadelvű eszméknek magasan lobogott itt szent lángja a házi oltáron: fölös megjegyezni. Csak mellesken érintjük a tán kevésbé ismeretes tényt, hogy Kuthy Lajos indítványára 1835. elején Ormós Zsigmond, Pulszky F., Ormós Sándor, Palóczy, Kászonyi Dániel, Komlóssy Imre stb. nyilatkozatot irtak alá, melynek közérdekű zársorai így hangzottak:

„Becsületszavunk szentségének erejével, minél fogadásunk megtartására hathatósbat nem ismerünk, kötjük le magunkat egyenként s összesen arra, hogy ezen 1835-ik év hajnalával megnyilt szép gyakorlati pálya téren föllépve édes Anyai nyelvünknek minden, különösen pedig a szép Nemmel való Társalkodási körökbe bevitelére s közösb divatba hozatalára s nevezetesen mindazon szépekkel leendő megkedveltetésére, kiknek nyelvészeti tökélyei egyaránt könnyen megengedik az egyik vagy másik nyelven való beszélgetést, — saját hatáskörünk szerint minden jót, szépet és hasznost annál inkább fogunk elkövetni, minél biztosabban reméljük: hogy eme szép Nem nemes tekintetéből szítt lelki erőnt szülte cselekményünket tetsző méltánylata kisérendi, s hogy az élet ajkairól bájjal zengett magyar hangok kellemesen meglepő hallása — legszebb jutalmunk ránk nézve, — a Hazára pedig nagyhasznu s a nemzetiség kifejlődésére tetemes befolyásu leend.“

A bécsi irányadó köröknek még kevésbbé volt inyére az országgyűlési ifjak új, mint régi szereplése. S mint derült égből a villám, úgy csapott le onnan a tilalom, mely ez ifjak egy részét a cenzurázástól elzárván, egy-egy fényes pályát derékon vágott ketté.

Az országgyűlési ifjak társalkodási egylete nem málott szét rögtön. A hajónak, melyen ezer árbócczal megy neki az Oczeánnak a vakmerő ifjoncz, leghatalmasabb árbocza keményen állott helyén, s büszkén lengett tetejében a nemzeti háromszínnel a haladás és reform diadalt követelő lobogója.

E hatalmas árbócczat Lovassy Lászlónak hívták . . .

Vakitó lángész, tüneményes fényes szellem akkor . . . fájdalmas emlék ma, melynek komor árnyéka kétszeres sötéten és rémesen hull e papirosra

Lovassy László már Pozsonyban léte alatt politikai jelentőséget óhajtott, politikai szerepet vindikált az egyletnek. Sikerült is neki bevonnai azt több országos horderejű akcióba, mik közül elég az erdélyi

lyi ifjúsághoz intézett, s alkalmasint az ő tollából eredt gyönyörű riadót említeni, mely prózában édes testvére és méltó előfutára a Petőfy „Talpra magyar“-jának

Ugyanakkor Wesselényihez, az ifjúság s főleg Lovassy eszményképéhez szintén ment bizalmas irat. Az előbbire a lelkesült válasz még Pozsonyban érte őt: Wesselényi gyönyörű sorai*) ellenben már nem, minthogy időközben szept. 24-én könnyek és forró kézszorítások közt elbucszott a körtől s visszatért szülőföldére, Nagyváradra.

Szenvedélyes természete egész tüzével s római jelleme imponáló erejével vegyül ott a közügyekbe, azért pillanatra sem veszi szem elől a kört s Ormós Zsigmondnak czimzett lángoló sorokban buzdít, izgat, korhol, vádol, panaszol, csak hébe-hóba ütve meg egy-egy lyrai meleg hangot a barátságáról és szeretetről.

Mindjárt első levelében megdicséri az „Egyletet“, mivel „éji hangszattal tisztelték meg az erdélyi követeket.“ Nógatja, rendezzenek ilyet Reviczkynek is, a miért segített neki megbuktatni Ravaszdyt, (a nagyváradi követet,) aki az elárult haza és küldői becsület romjain akarta fölépíteni nagysága föllegvárát.“ Majd ismét az egylet ellen fordul; szemére lobbantja, hogy „semmi embereket vett föl kebelébe, hogy elszállt belőle a lélek; s istenre kéri Ormóst, tüntessenek a távozó Kölcsey mellett, kísérjék át a Dunán, s kövessenek el mindent, ami az ifjúságot fölingerelheti a lelkeségre.

Máskor dicsekszik, hogy a Ravaszdy ügyben künnjárt a falukban s ő szutyongatta föl a gubások közvéleményét; Kölcsey mel-

*) Ime Wesselényi szép vála-za, mint egyik tanulságos adaléka a kornak s a szívélyes viszonyoknak, melylyel nagy idők nagy emberei a kicsinyeket de nagyatörőket magukhoz fölemelték.

Kívül: Nemes Magyar ország Országgyűlési Ifjúságának. Pozsonyba.

Kedves Hazámfiak!

Szeretett fiatal Barátim!

Haza melletti küzdésért külső jutalmat nyerni, mi ritka Hazánkban; hazánkban, hol üldözés, 's az ennél is keserűbb félre értés volt eddig többnyire bére a' magát fel áldozó honfinak. Édes ily jutalom azért is, mivel mint nemes érzet, 's szabad szellem' szüleménye, szép jövődöt sugározta a' jelen' homályaiért borongó szemébe annak, kit csak hazája' boldogsága boldogíthat — Azon mennyei ösztön, mely nemes érzést jónak, nagynak, és szépnek áldozni készlet, dagasztja — hála nemzetünk Védangyalának — kebletöket; de fájdalom, hogy nem kaphattatok Hazánkban arra valóban méltót, olyat kinek nevét a' külföld magasztalja, 's nagy tettek adják át késő századoknak; — és így ezen nagy emberek szükiben, nekem — ki semmit sem tettem, 's tehettem az örökkévalóságért, jutott áldozások' szép jutalma. — Ezt, 's ennyit nem érdemlélven szégyenítve tünteté szemem' elébe parányiságomat; — de mint szívesség' bizonyága édes az szívemnek, 's érzem a' küzdőnek boldogságát, kinek szerető kezek törlik le verejtékét. — Nincs magyar szívnél jó és szép iránt fogékonyabb, nincs kebel annál készebb fel hevülni minden nagynak érzésére; de nem csak fel lobbanni, hanem tartósan, 's végig táplálni a' szent tüzet, 's búzgó érzéssel élni át egy egész élet zsidbasztó viszontagságait, — ez kevés mértékben jutott a' Magyar-nak osztály részébe. — A' haza nagy nevére, — melyre Ti Szent fogadást tettétek, kérlek: tartsátok meg lelkeitekben mostani érzéstöket akkor is, midőn az égi tüzet heves vér többé nem táplálja; — akkor is midőn most még nem ösmert kísértetei a' szikkadt önségnek fogják lépéseitöket elállva kísérni; 's úgy is, ha fénytelen küzdésben kell az élet' viráginak hervadni, gyümölcseinek el hullani. Kolosvárt' sept. 18. 1834. Wesselényi Miklós m. k.

lett pedig éjjel-nappal szaladgált, persze eredmény nélkül, mert az országgyűlés legeszményibb szónoka és legfeddhetlenebb jelleme (585 vokssal) kisebbségben maradt.

A király nevenapján elegikus hangulat fogja el („mert e nap engem mindig elbusít“), az erdélyi csapatösszpontosítás ellenben felbőszíti s vulkanikus kitöréssel írja: „Mi nadrágos emberek aggódunk, hogy a kormány utolsó leírásában, az erdélyi Rendekhez intézett fenyegetéseit bajonettekkel fogja igazolni. Ne adja az ég! a kormány mindent megnyer a becsületen kívül, mivel már most sem bír, de mi, mi mindent el fogunk veszíteni s csak kifosztott hazánk vésztfüstölő omladékaink éla böcsület angyala!“ A becsvágy is fölébred végre Lovassyban s magasb lendülettel, tisztább régiókban keresi a népszerűséget és hirt.

„Megyei gyűlésünk, írja 1835. máj 29-én, jun. 1-én lesz. Mi, mit a szólás-szabadság szentsége és a Wesselényi iránti ragaszkodás kívánnak tőlünk, megtesszük. Én föllépendek politikai pályámra, s vajjon kezdhethém-e szebb alkalommal?“ . . .

Valóban föllépett, egy szónoklati remekművel, mely fölviannyozta hallgatóit s emlékének hódoló csodálata nélkül ma sem olvasható.

És a hir szárnyaira kapta nevét, s fölvitte egész — Metternich hg. bureaujába.

A folytatás ismeretes.

Elég arról itt néhány sor, amiket egy közös barát Tormássy János ír 1840. máj. 25-én Ormósnak:

„Az amnestia következtében szenvedő Laczi barátunkat is kibocsáták spielbergi börtönéből, hol 3 évig s 1 hónapig a legkeményebb bánás alatt sanyargott. Mult héten véletlenül toppant ő Gyulán, követünk b. Wenkheim hozván magával Pestről. Laczi lelkiileg megtörve nincs, exaltációjából nem vesztett, minek kiszabadulása után mindjárt üdvözlői közepette több jelét adá; de mégis bámulatos változást vehetni rajta észre. Nagyon gondolkozó lett, emlékező tehetsége meggyöngült, eszméletében pedig felette habozó. Sokszor hosszabb ideig beszélnek hozzá és ő semmit sem hall; gyakran ugyanazon dolgot többször is elmondja, nem emlékezőn, hogy már mondta; helyzetében nyugtalan s gyakran tépelődik víziókkal is. Én mind tapasztaltam ezt, mert Gyuláról én kísértem haza, s én vezetém esengő szülei karjaiba“ . . . .

Tormássy reméli, hogy barátja még visszanyeri eleveenségét s szép és hatással teljes pálya vár rá“ . . . . Egy év mulva azonban már ő benne is megrendül e hit s meghatva sóhajt föl: „Laczi barátunk még mindig roszul van. Ő alkalmasint elveszett a közügyre nézve. Most bizonyos bécsi utjával tépelődik, melyben mi szándéka lehet, nem tudhatni.“

Mi már tudjuk. Elöttünk a kommentár két levélben, a miket Lovassy a pozsonyi irgalmasok zárdájából írt a régi erőteljes, férfias, sebesen ömlő betűk helyett reszkető kézre valló bizonytalan kúszált sorokban Ormósnak.

Hely szüke miatt csak a másodikat közölhetjük.

„Kedves barátom! Kérlek az irgalmas zárdájabeli bolondok házából vigyél el engemet — jöjj föl értem. Ide hozott Lovassy István öcsém, ugy hogy nem tudtam, hová megyünk?“

Itt vagyok Pozsonyban az Irgalmas Barátoknál.
 A követ elvinne innen, de azok titkon pecsételtek valamit, ha
 pecsételtek, és az ilyen emberi tettekben nem részesülnek, és nem én reám —
 Kérlek légy szives sietni! igaz barátod Lovassy László!
 Mi lehetett a felelet e kebelrázó fölhívásra? . . .
 Ormós megsirathatta szívének és a hazának közös veszteségét . . .
 A megtört szellemet csak egy válthatta meg — a halál.

Hazámhoz.

Miként a esolnak, mit a révből
 Szelek haragja elragad —
 S majd bős habok közt fel a mélyből
 Egy szirthez vág az áradat;
 Ugy küzdök én az áradatban,
 Futó hullámon, bős habon,
 Mióta tőled elszakadtam
 Te drága föld, te drága hon!

Vándor madár, ha erre szárnyal
 Szívemnek annyi vágya nő — —
 Hejh! mert esevegve, játszi szárnyal,
 A szép hazába szállhat ő!
 És én imádott szép hazámat
 Még távolról sem láthatom . . .
 A szemem érted könnybe lábad
 Te drága föld, te drága hon!

Irigylem azt a felleget, mely
 Hazám földére permetez,
 A sik határra gyűlve, helyel
 Kiesiny folyónak habja lesz —
 S én sirjak bármily keservesen,
 Nem nő patakká bánatom,
 Hogy hű öledbe elvihessen
 Te drága föld, te drága hon!

Irigylem azt a játszi szellőt,
 Mely lágy sohajjal arra száll:
 Fogadja csókkal harmaton nőtt
 Kis rozmaring, szép rózsaszál;
 És én sohajtsak bár örökre,
 Viharzik duló bánatom —
 De itt marad, ki lánczra kötve . . .
 Te drága föld, te drága hon!

Ah! vágyott révem messze tőlem,
 Sebes hullámnak árja hord —
 Pihenni vágy a kikötőben,
 Kit sors viharja elsodort!
 De hejh! kiszáll a végtelenben,
 E gyöngye ingó esónakon:
 Élvezve, küzdve: honszerelmem
 Elér-e téged drága hon?!

Kántor Imre.

Talált levelek.

II.

— 1854. január 7.

Mélyen tisztelt grófhölgy!

Ujévi üdvözlétét vettem, s mert meg vagyok győződve, hogy kívánatai őszinte kebelből fakadtak, azokat a legbuzgóbb imádság gyanánt fogadtam. Viszont kívánom: árássa a jó ég önre is áldásai legszebbiké angyalkarok vezessék az élet utain, pályáján ne legyen tövis, hane a merre lép, virágok feseljenek: az öröm, boldogság és megeléged virágai. Ám ne feledje, hogy emberé a munka, Istené az áldás. Már

régi pogányok mondták, hogy az istenek munkáért árulnak mindent. Törekedjék tehát önmaga az erény hágcsojában mindennap egy-egy fokot meghaladni s a tökélyesülés oltárán áldozni egy napon se szünjék meg. Isten is így fogja megsegíteni. Ez uton fog vallásos, buzgó és nemzeti érzelmű honleányunk felnövekedni, milyenekre a sokfélekép sujtott magyarnak oly nagy szüksége van. Ez uton lesz öröme, büszkesége édes jó szüleinek, kiknek oly sokkal tartozik. Ez uton lesz disze, vigasza, anyala a körnek, melyben megjelenik.

Valamint önnek: úgy nekem is fölötte kedves azon óráknak emlékezete, melyeket tanítva és tanulva sok szép öröm között töltöttünk. Jól tudhatja, hogy az általam előadott tárgyaknak alapos tudására az a kevés idő nem elegendő, lelke tehát elégnek ne tartsa az idő rövidségéhez szabott és dióhéjba szoritott ismeretekkel beérni; gyarapítsa, növelje ismereteit, valamint a tőlem előadott, úgy a levelében elsorolt tantárgyakban is. Sohasse zavarja önt a gondolat, hogy ezt vagy amazt tanulni fölösleges vagy éppen haszontalan. Bármit tudni: szép és jó, valamely dolognak ismerete fölösleges, haszontalan nem lehet soha. Ezerfelé ágaznak az élet utai s ki mondja meg előre, melyik uton valóand hasznunkra eme, vagy ama tudománynak ismerete, tudása?

Korunk sok ismeretet kíván s e sok ismeret után való kapkodást talán korunk egyik nyavalyájának nevezhetni! Azért vigyázzon; hogy az elsorolt sok tantárgy pusztá czimével, színével meg ne elégedjék. Igyekezzenek mindent helyesen felfogni és megérteni. Rövid az élet, a tudandók halmaza végtelen tenger. Elengedhetlen föltételül tekintse az idő becsülését. Haszon nélkül egy órát se engedjen elröppenni, mert a mi az időből elröppült: az mult! és többé semmi hatalom vissza nem idézheti. Nagy kincs az idő, melyet kevés ember tud becsülni.

A tantárgyak, melyeket most tanul, mind hasznosak; de azok közül első helyet a hittan igényel. Isten nélkül, ezt még egyik pogány bölcs mondá, senki jó ember nem lehet. S miután mi keresztények vagyunk, kiknek szent hitünk egyik ágazata a sirontuli élet boldogító reménye, kik a koporsót úgy tekintjük mint halhatatlanságunk bölcsőjét: mennyivel inkább kell hogy istenfélők legyünk? Mivel pedig a nő hivatása azonos az őrangyaléval, hogy e szent hivatásnak igazán megfelelhessen: szívének mindig közel kell lenni az Istenhez. Egyedül az Istennel való foglalkozás teszi őt valódi széppé és szeretetre méltóvá.

Ha ártatlan keblét a religio hangjával fölmelegíté: tanulja és szeresse legdrágább kincsünket — a magyar nyelvet és szerettesse meg mindazokkal, kiket Isten körébe rendele; merta nyelv minden nemzetnek az, a mi a fának a föld. Szép és hasznos idegen nyelveket is tudni, de a magunkét tudni és szeretni kötelesség. Vétkezik a magyar hölgy, ki magyar társnővel álszemérem, vagy rossz szokásból idegen nyelven társalog. Szeresse tehát nyelvünket, mely, Kisfaludy Sándorral szólva, egyformán alkalmas, a szélvészszel ordítani, a fürgeteggel dörmögni és csattogni, a sassal föllengezni, a gerliczével nyögni, a fülemilével zengedezni. — Olvassa és m a j d tehetségéhez képest ts pártolja a magyar irodalom termékeit, ne hagyja az idegen pártolása mellett elhervadni árva irodalmunk virágait. Isten adjon önnek erőt, kitartást!

Egy szem ára.

— Elbeszélés. —

Irta: **Halasy Béla.**

I.

— Montpellier-től észak felé, — mondá egy napon öregatyám, — lankás dombok emelkednek, melyek tövében békés természetű emberek laknak, kik nem győzik dicsérni a Teremtőt azon sok jóért, melynek részesei. Az egész lejtő, mely a tengerpartig süllyed, a lyoni öböllyel olyan mint egy jó anya öle, a hol a gyermek megpihenhet játéka után, a hol menedéket talál minden üldözés elől, s végre a hol biztonságban érzi magát, hogy szembe mer nézni még talán a dajkamesék megelevenülő sárkányaival is.

Itt elhalgatott kissé nagyatyám, és mig én érdeklődtem a jövőkairól a folytatást, két hatalmas karral és támlával ellátott székét közelebb toltta a meleg kemence mellé, kezeit az ellenkező kabátujjakká dugta, egyet kettőt köhintett s így szólt:

— Azt már tudod, hogy én is az említett helyen születtem. Dél-francia vagyok tehát és így nem lesz hihetetlen az, — hisz már elég nagy vagy, hogy megértsed, — a mit neked elmondok saját életemből.

— Mint egyetlen fia atyámnak — jelenlétében ugyan nem, — igen sokszor nyilatkozott bennem az az elkényeztetés, a mely oly gyermekek sajátja, kik elég nyílt eszűek arra, hogy uralmuknak tudatára jussanak. Anyám egy csupán szívből álló nő majdnem bálványozott és így nem volt csoda, ha a házunkban nevelkedő és örökbe fogadott kis leánya nagybátyámnak, a kis Eveline, sokszor méltatlan szedéseknek volt kitéve az én részemről.

— Hogy mindennek tudd okát a mit elbeszélni fogok, meg kell jegyezni, hogy atyám foglalkozása igen jövedelmező egy foglalkozás volt, a mely abból állott, hogy az északra eső földmivelők azon termeszterményeit, melyek a tengerre szállítottak, ő továbbította a Lyon öböljébe kikötőkbe.

— Közvetítő volt tehát az árukat illetőleg, s e mellett nem ritkán maga is nagyobb mennyiségű árukat szerezve be, azt raktáron tartotta és alkalmas időben természetesen jó nyereséggel tudott eladni azokat.

— Lakóházunk és a hozzá csatolt raktárak igen tekintélyes területet vettek igénybe a kis faluból, melyben én is születtem, s lehet mondani, hogy a községben atyám volt a legvagyonosabb. Ő üzleti dolgában gyakran hetekig is elmaradt a háztól és ezen idő alatt én voltam az ur. Annál kevésbé azonban az ő otthonlétében, a mikor pisszenni sem mertem, s oly gyöngéden bántam Evelinevel mint kivülem senki. Szegény kis leány is folyton atyámat óhajtotta s levert szomorú lón, ha vén cselédünk a következő napra még előttevaló este készítette a melegebb felöltőt, egy kézi táská tele fehérneművel és a puskát atyám számára, ki az utóbbi nélkül sohasem indult meg.

Nápoly jól távol esik a mi tengerünk partjától, délkelet felé egy mérhetetlennek látszó viztükör választja el tőlünk s még egy darab föld, de azért mint ott, itt is látni lazaroni féle naplopókat az uralkodó helyeken, kik vagy munkát, vagy valamely ügyetlen idegent lesnek, hogy

annyit nyerjenek vagy csaljanak, a mennyi őket az éhenhalástól menti meg; s így atyám óvatossága a puskával mindenesetre igen alapos volt.

Végtelennek látszó kocsisorok szállították atyám közvetett áruit Montpellier felé, a mikor ő is rendes kíséretében volt a menetnek, mely hihetőleg nagy értéket képviselt.

— Ma mégis volt valami a mi Evelinet atyám távozásakor megnyugtatta, ez azon biztos kilátás volt, hogy a visszatérő ismét valamely ritkasággal lepi meg őt.

— Szokása volt atyámnak egy egy értékesebb csigát, egy doboz déli gyümölcsöt, afrikai ritkaságot vagy valamely idegen gyártmányu csecsebecsét hozni a kis leánynak, mit azonban mindig drágán vásárolt meg az; sohasem azonban oly nagy áron mint én azon tapasztalatokat, melyek hozzávéve a kiállott lelki és testi szenvedéseket, egy szembe kerültek, egy élő ember szemébe.

Nagyobbacska lehettem már, ugyhiszem tizennégy éves és Eveline mintegy kilencz, de vakmerőségem sem testi, sem lelki koromot nem kísérté lépésben, sőt a faluban számtalan jelét adtam pajkosságaimmal nagy életrevalóságomnak.

Dajkám, egy egyszerű parasztnő gyakran meglátogatott és említette, hogy karján olyanokat szöktem csecsemőkoromban, hogy néha valóban az isten őrizett meg a leeséstől — mely tekintetbe véve négy-szegletes kő'apokkal kirakott alapját tornáczunknak, igen könnyen végzetessé válhatott volna. E mellett sötétkék keményített főkötőbe takart fejét haljóslatulag hajtogatta anyám előtt s megjósolta, hogy nem fogok felnőni valamely kellemetlenség elkövetése nélkül, sőt hogy haragomat teljesen maga ellen fordítsa, még azt is kimerte mondani, hogy szomorúságot fogok okozni enyéimnek.

Tanulmányaim nem tartottak elfoglalva annyira, hogy minden időmet igénybe vehették volna, s így eléggel rendelkeztem arra nézve, hogy fejtöréssel kieszelt csinjeimet elkövessem. Lakóházunk udvarán és a raktárunkban megforduló szállító durva nép közt sok hátrányos dolgot tanultam meg akaratlanul is, s minthogy környezetemben egyedül Eveline volt hozzám némileg hasonló, minden ott elsajátított kiméletlen ingerkedéseim célpontja csak ő lehetett.

A mi szerencsétlenségem okozója volt, az első sorban természetem, heves vérem és azon rozsdával borított régi puska volt, melyet atyám néhány év óta, — egy házunk végében csukva tartott szoba szegletében helyezett nyugalomba, — a hol ezen kívül egy rakás régi könyv, összetördelt kerti gazdasági eszközök, elszakadozott hasznavehetlen ruhák és más ily lom volt összehalmozva.

Mely gyermek ne találna örömet ily lomtárt végigkutatni?

Északon már meglehetősen hűvös időjárás köszönthetett be, s a dus termés és gyártmány vidékünkől örömmel szállítatott atyám által a déli tenger kikötői felé.

Családunkban atyám szigorúsága mellett is a gyermekek minden körülményről tudomással bírtak, s így én is jól tudtam, hogy elutazása szállítási ügyekben most hosszabb időre távol fogják őt tartani a háztól.

Megelőző napon egész delután utasításokat adott cselédeinek a teendőkre nézve, s este felé, mikor minden rendben volt, maga köré gyűjtött és atyai szeretete egész melegével ölelte magához övéit, mindenkinék ígérve egy-egy kedves dolgot, melylyel visszatértekor örömet okozott.

E kép bármily belépőre is a legbékésebb kör benyomását tette volna, s valóban az is volt, leszámítva azon tervezésemet, melyet saját s Eveline szerencsétlenségére gondolataimban épen ez idő alatt szőttem.

Felébredve álmunkból a következő napon, atyánkat ily elutazásai alkalmával rendszeren nem találtuk már a házban. Kora hajnalban kelt ő utra még napfelkelte előtt, s a gyermekeknek megvan azon boldog kiváltságuk, hogy nem zavarja ei szemeikről hajnalálmukat az élet nehéz gondja.

Reggeli után — nehogy a drága időből egy perczet is veszítsek, — siettem ki a szabadba s különféle tervektől forró agyamat jótékonyan érintette a reggeli levegő.

Házunk vége egy alacsony halomra támaszkodott, a melyen sűrűen nőtt fák végre annak tetején egész erdővé tömörültek. Barangolásaim közben nem egy fészket jelöltem meg, melyek pezsgő véremet azon ingerrel korbácsolák: hatalmamba ejteni a fészek birtokosát.

Utamat senkisésem állotta, egyedül voltam és tehettem azt, a mit akarok. Bár az erdő házi telkünkön kívül esett, a kerti rácsajtót kulcs hiányában kifeszítve, átléptem a határon és a még itt dus illatu erdő fái felé haladtam. Az első bokrok egyikéről vesszőt vágva, hántani kezdtem az egyenes kis bot kisimitásával s azt ujjaim között megelegetten forgattam; mintegy eszme által megkapatva mozdulatlanul állottam meg és gondolataimba merültem.

A csorda kolompja még hajnalban hangzott el. Kis falunk környékén fontos közlekedési vonal nem vezetett, az országút porát robogó kocsik nem verték fel, s így távol a háztól és majdnem minden emberi tanyától mély csöndesség hallgatott körülöttem.

Gondolataimhoz éppen kapóra e csöndben nehéz szárnycsattogás riasztotta el nyugalmamat, mintha csak a csábító gondolatok megtesztetése lett volna célja. Körülnéztem, de ember nem volt sehhol látható. Elhatározásom megkövetelése, hogy a szárnyasok hollétét kémleljem s csöndesen lépve a sűrű felé, egy szélső fa lombjai közt valóban megpillantottam két nagy sötét madarat, a mint egymással úgy látszék enyelegtek.

Az eszme, mely agyamban ébredt, valóban elhatározássá lőn és csakhamar testté is, nehogy elszalasszam e kedvező alkalmat, hőstetteimhez ismét egy újabbat fűzni.

Ovatosan osontam vissza kertünk ajtajához s már itt bátrabb futással elértem házunkat. Veszteni való idő nem volt, lomtárunk kulcsa hollétéről pedig nem volt tudomásom. A szoba, melyben egy izben az avult puska szemembe ötlött, s mely most diadalom e-zközévé magasult, kertre nyíló ablakkal volt ellátva, s korhadtt zára első érintésemre engedett.

(Folyt. következik.)

Arany szavak.

*A földön csak küzdő tere van
A porbatiport nagy érénynek!
Az emberiség történetei
Csak szenvedést regélnek.*

*Önző az élet, csak magára néz,
A másnak része néki kárba vész;
Boldoggá nem tesz, és ha úgy leli,
A boldogságot megirigyl!*

Erődi Dániel.

Nagy emlékezőtehetségek és feledékenyek.

Mai napon, midőn a felejtés kezd divat lenni, — mikor már a diák is — a legszebb korban — azt mondja, ha valami kérdésre nem tud felelni: tudtam, de elfelejttem, még sem lesz felesleges dolog, ha a nagy emlékező tehetségű férfiakról megemlékezünk, egyszersmind a nagyon feledékenyeket is megemlítjük.

Hisz a felejtés és emlékezés oly szoros összefüggésben vannak egymással, hogy el sem lehet választani. Vagy képzelhetünk emlékezést felejtés nélkül?

Mit el nem felejtünk, az mindig előttünk van, s arra nem kell emlékeznünk.

Mi az emlékezés?

Korántsem valamely különös emlékezőtehetségeknek munkája, hanem pusztán a képzetek természetének kifolyása.

Tehát ha azt tartjuk, hogy talán a nagy emlékezőtehetségű egyének képzetei, tudatukban mindenkorra megmaradnak — csalatkozunk; mert azok csak a k a l o m - a d t á v a l jutnak a tudatba. De ennek szükségképen úgy is kell lenni: ellenkező esetben minden nagyemlékezőtehetségű lelki beteggé válnék.

Az is áll, hogy a nagy emlékező tehetségüeknél a képzetek folytonoson változnak. Némelyek több, mások kevesebb ideig tartják azt föl a tudatban — de azt képesek h a m a r a b b is visszatéríteni.

Ezek azok, a kik bírják erősebben a képzetek reprodukcióját és neveztetnek a g y e m l é k e z ő t e h e t s é g ű e k n e k.

A kik a reprodukcióban nem erősek, képzeteik a tudatból könnyen kimosódnak, azokat visszatéríteni képtelenek: hivatnak általánosságban f e l e d é k e n y e k n e k.

Nincs szándékomban azonban itt fölösleges magyarázatokba bocsátkozni, s bölcséletileg is valami értekezletet tartani, — csupán az előre bocsátottak után, néhány rendkívüli, ugyyszólva csodálatos példákat főlemlíteni, mik e tehetségekről tanuskodnak.

Menjünk vissza a régibb korba.

Themistokles oly nagy emlékező tehetséggel bírt, hogy szeretne volna a feledés művészetét megtanulni. (Lehet, hogy erre voltak.)

Cyrus perzsa, Mitridates pontusi király, minden, vagy legalább is legnagyobb részét katonáinak kívülről tudták.

Senecaról mondatik, hogy egyszeri hallás után több ezer szót ugyanazon rendben képes volt elmondani; sőt ha tanuló társai egy-egy szép verset elszavaltak, azt minden fennakadás nélkül elreczítalta.

Menestrier, jeles történetirőről feljegyeztetett, hogy egy alkalomkor Krisztina svédkirálynő akart meggyőződést szerezni ritka tehetségéről. Leiratott tömérdek különféle szót, részint elmondattott, s mikor ez megtörtént, kívánta, hogy Menestrier mondja azokat sorban el. Ő azt hibátlanul teljesítette.

Heineken — úgy állítják — 14 hónapos korában már folyékonyan beszélt, 2 éves korában az egész bibliai történetet tudta; negyedik évében már latinul konversált, s a történelemben annyira jártas volt, hogy tanítójának magyarázatát kikorrigálta.

Lipsius Justus azt mondá, hogy Tacitus romai történetirő összes műveit elmondja, és csak ha egy szóban is téved, a mellette törrel álló katona bátran leszurhatja.

Modesta Pazza, egy olasz nő akármilyen beszédet, egyszeri hallomás után képes volt szóról szóra ismételni. A szentszéki ülésekkor mint „gyorsiró“ alkalmaztatott, a mennyiben minden elmondott értekezést tollba mondott.

Hugó Grotius, a mely nevet egyszer hallott, azt sohasem felejté el.

Brendel, a híres göttingeni orvos az egész Aeneist, kívülről tudta.

Nostiz képes volt minden egyszer látott szindarabot elmondani s ha már kétszer látta, a szerepet is eljátszá.

Duchet — ki fordító volt a müncheni nemzeti könyvtárnál egy alkalomkor felhívá bámulóit, miként irjanak neki különféle nyelveken több rövid — és néhány hosszabb levelet. A mint az írott leveleket átolvasta — valamennyit egyidejűleg tollba mondta. Ez tehát még Julius Caesárt is felülmulta, ki tudvalevőleg csak 7 levelet volt képes diktálni.

Füller Tamás, ki noha csak egy rabszolga volt, oly bámulatos emlékező tehetséggel volt megáldva, hogy majdnem a hihetetlen-séggel határos — s még hozzá az, hogy 70 éves korában sem veszíté el e ritka tulajdont.

Egy időben kérdezték tőle, hány másodpercz van egy félévben?

No ezt a leghiresebb mathematikus sem számolná ki — még krétával sem — olyan hamarjában, de Füller mintegy két percnyi gondolkodás után kész volt a felelettel: negyvenhétmillió háromszáznégyezer!

Erre még nehezebbet kívántak tőle:

Hány másodperczet élt valaki, hogyha 70 évet, 17 napot, 12 órát élt?

Őt és 30 mpercz alatt kimondá: 2,210,500,800!

Ezt persze nem hitték, miután maguk sem tudták. Utána számoltak tehát, és mintegy 2 óra múlva rájöttek, hogy Füller bizony nagyon hibázott számításában — azaz hogy ők sültek föl rettenetesen, miután Füller figyelmezteté őket, hogy talán a szökő éveket nem vették tekintetbe!

Dic-duc-fac — csakugyan ezután a számítás helyes volt!

Elsorolhatnánk még többeket; de ennél már bámulatosabb lehetőség úgy sem találkozott; hacsak a múlt évben feltűnt és sokak által megbámult kis Frankl nem viszi tehetségét annyira, a ki tud a levőleg már most is, 9—10 éves korában, oly bámulatos jelét adja számoló tehetségének.

Szóljunk most a feledékenyekről.

Demosthenesről mondatik, hogy midőn Fülöp macedonai királynak bizonyos ügyeket elmondani akart — egyszerre mindent elfeledett.

Theopharastus egy ízben szónoklatát annyira elfeledé, hogy a nép előtt egy hangot sem volt képes abból kiejteni!

Mesala Corvinus saját nevét feledé el.

III. Artaxerxes, uralkodó fiának, Arsesnek nevét nem tudta megmondani.

És hogy ez mind nem pusztá állítás, a következő eset eléggé illusztrálja.

Multkor összejövén egy jó ismerősömmel, beszédközben megjegyzem, hogy nem tudom, miért neheztel ipja reám, — de még köszöntésemet sem fogadja el; holott a leghumanusabb öreg úrnak ismertem és ismerem.

— Az lehetetlen! Bizonyosan nem ismer, azaz nem emlékezik már rád — szabadkozzék az illető.

— Nem ismer? Hiszen majdnem mindennap találkozunk és beszélgetünk egymással.

— Mondom még sem ismer, és így nem tudja ki vagy!

Én mosolyogtam — mire ő a következőket beszélte:

Pár évvel ez előtt folyamodtam egy állomásra. Ipam, a ki intim barátja volt a miniszternek, pártolás végett kérte annak ajánlatát.

— Mikor már mindent megigért, előveszi a miniszter jegyzőkönyvét, hogy feljegyezze a nevet.

— Hogy is hívják vődet?

— Vőmet? kérdé csudálkozva ipam.

— No igen!

— Az én vőmet — kérdé ujólag szegény ipam neki vörösödve.

Mit mondjak — el sem hiszed. Ipam, kinek már 8 éve vője vagyok — nem volt képes megmondani nevemet.

Ime a feledékenység ritka példánya!

Mit szólunk most már a kisebbszőrű feledésről pl. a ki elfelejti az evést, a levélre a címet — a ki elfelejti, hogy a szobában van és — neki megy a falnak . . . . ?

Ezekre azt szokták mondani, hogy „nagyon szórakozottak“ — igen ám, csak hogy nem ritkán ebből keletkezik oly lelki tünemény, mely igen gyászos kifolyásu lehet!

Türr A. Viktor.

Téli álom.

A fény, a pir hová-hová lett
 Arczodról hamvas ég ?
 Van-e mosolya kék szemednek,
 Van-e sugára még ?

Derüs, vidám hajnal tűzében
 Hallunk-e éneket ?
 Vagy mindezt, elfedé örökre
 Homályos felleged ?

Hadd álmodjam tavasz-napokról! . . .
 A szellő langy-meleg ;
 A lepke száll, s millio virágnak
 Kelyhén harmat remeg.

Parányi tiszta tükörében
 A nap sugára ég :
 Feledve most nehéz ködével
 A szürke téli ég.

Bolyongok erdő fái árnyán,
 Felettem gerle bűg ;
 Tovább, szökelve sziklamedrén,
 A forrás habja zug.

Ingó bokor tövében rejtve,
 Szelid kicsiny virág ;
 Hogy hagyjam őt virulni, védve
 Reá borul az ág.

Apró bogárkák zümmögése
 A sötét bolt alatt,
 Csöndes moraj mint ima, mely hő
 Szivek mélyén fakadt.

Mint tömjén száll a sok virágnak
 Szüz lelke, illata :
 Honnét lejött, csak visszavágyik,
 Itt nincs örök hona.

Lelkem is száll, száll önfeledten
 Hő vágya szárnyra kél :
 Üdvöt keresni más világban
 Miről álmodom beszél. . . .

Halasy Béla.

A jó szívű Mártha néni.

Irta: Gálffy István.

Aranyos-Erdélynek legszebbik vidékén, kincses Kolozsvárnak szomszéd falujában, a kicsiny falunak szomorú felvégén éledegelt egy jó szívű „anyóka” egyszerű viskóban, csöndes boldogságban. Öreg volt a néni, hanem jó kedélyű, és a mit még az arczáról is le lehetett olvasni, szerfölött jó lelke volt. Maga is szegénységben élt, hanem azért sok koldus törölte meg nála a száját.

Faluszerte tisztelte is mindenki. Ha vasárnapokon a szent hajlékba sietett, szép leányok, karsú termetű legények már messziről rákiáltották, hogy jó napot, jó reggelt kedves Márta néni!

Történt pedig egyszer, hogy Márta néni a Selyem Zsuzskáék portáján gyöngye napi díjért, barátságos szóért segített kendert tilolni. Egyszer, a mint tilogattak, s közbe közbe beszélgettek, egy vén szánta koldus vetődik a kapu félfá mellé, kézen vezetve egy ártatlan gyermeket

A koldus oly siralmas pofát vágott mondókájához, hogy a kinek szive volt, okvetlen meg kellett hogy szánja. Ráadásul a kis poronty is ártatlan arczával, habár semmit se szólt, mégis ugyancsak megértette, hogy:

Éhes vagyok, rongyos vagyok,
 Alamizsnát koldulgotok.

Hát persze, hogy megszánták, kenyérral kínálták s mellé egy kis maradékot szedegettek össze, úgy számítva, hogy épen jól lakjanak.

A vén koldus tarisznyájába készült rakni az alamizsnát, s hogy alkalmatlan ne legyen, tovább akart állni. Hanem Mártha néni azt mondá, hogy csak telepedjenek le a körtefa alá, ha dolgát végezte, haza néz úgy is, s hátha a lim-lom között akad valami rongy, a miből bár a kis poronty számára egy kis ruhácskát össze lehetne „tákolni.“

A koldusnak kétszer se kellett mondani, mindjárt megértette az okos szót és mankóját a falhoz támasztotta.

A kíváncsiság rávitte a jó Mártha nénit a kérdezősködéésre. Szórol szó jött s ki is értette a jó asszony a szerencsétlenek kilétét, mi voltát. Az egész história röviden en nyiből áll:

A vén koldus a jobb időkben szép vagyonnal bírt, hanem rettenetes nagy csapás érte . . . a muszka lép:ég a szabadságharc idejében irgalmatlanul szét zilálta minden vagyonát.

Ilyen formán adta elő történetét parasztos stylumban a koldus s befejezésül a piczi gyerekekre vonatkozólag is adott felvilágosítást.

Ezt a piczi gyereket egy szegény családtól örököltém ezelőtt 5 héttel. Apja, anyja egyszerre halt el.

Márta néni csak hallgatta a koldus történetét s alig vette észre, hogy könny van a szemében. a tilolásról meg egészen megfeledkezett.

— No hát lelkelem öregem, maradjanak nálam, ezt a gyereket örökbe veszem . . . a hol én megélek, ott magok sem halnak éhen . . .

Ugy is lett. Este elvezette magához. Megfértek egy fődél alatt békességesen sokáig. Márta néni megosztotta a falatot velük . . .

Majd a gyereket iskolába adta, tanította, szegényesen felruházta.

A gyerek nagyon szorgalmas volt. Tanítói, előjárói szerették, úgy, hogy midőn Márta néni szegény behunyta két szemét örökre, a szegény árvát maguk a tanítók vették gondjuk alá, a minék volt is ám haszna, mert a koldus gyerekből alispán lett, nem mondom meg, hogy kik vár megében.

Irodalmi szemle.

O l c s ó k ö n y v t á r .

Szerkeszti: Gyulai Pál: kiadja a Franklin Társulat.

A leggazdagabb irodalmi termelés is csak akkor igazán gyümölcsöző, ha annak élvezésére van olvasó közönség; virágzó irodalom csak ott van, a hol az irodalom termékeinek fogyasztása arányban áll a termeléssel. Ahol az irodalom termékei, a könyvek csak luxus tárgyak, ott a szellemi fejlődés csigaléptekkel halad. Pénz a könyv, melynek csak a forgalom adja meg becsét; s valamint a fősvény, ki rakásra gyűjti kincseit sem önmagának, sem másnak nem használ, úgy holt kincsek az irodalom termékei, melynek nincs olvasó közönsége. Azért elismerést érdemel minden oly vállalat, mely olvasó közönségünk fejlesztését, gyarapítását és ezáltal irodalmi termékeink közforgalomba jutását eszközözi.

Számos irodalmi vállalataink közül méltó elismeréssel kell az O l c s ó K ö n y v t á r füzeteiről megemlékeznünk, mint oly vállalat-

ról, mely nevének megfelelően igazán olcsón, oly művekhez juttat, melyekből tanulságot és nemes élvezetet merithetünk. A vállalat szerkesztője Gyula i Pál kitünő gonddal szemeli ki úgy a hazai, mint a külföldi antik és modern irodalmak legjelesebb termékeit, melyek csaknem kivétel nélkül nemcsak a vállalatnak díszére szolgálnak, de valódi szükségét pótolnak olvasó közönségünknel. Képviselve találjuk benne a hazai és külföldi költők, írók és műfordítók legkiválóbbjait, a tudományos- és szépirodalom legbecsesebb és legértékesebb műveit

Ott találjuk Horatius levelét a pirókhöz: „A költészetről“ Czuczor fordításában, „Catullus verseit“ Csengeri János fordításában, egy merész hangú, de alapos korrajzi bevezetéssel; „Aristophanes“ jellemrajzá-Kont Ignácztól, Collius: „Sophoclesét és Theophrastus jellemrajzait“ Hunfalvy J. fordításában. Az új görög irodalomból: Vasiliadis „Galátea“ című drámáját Kállay Béni fordításában. A nyugati modern nemzetek költői irodalmából: Tennyson: „Király idyll-jeit,“ „Arden Enoch“-ját és költői beszélyeit; Hugo Victor: „Hernani ját,“ „Borgia Lucretia“-ját; Pope beces tankölteményét: „A műbirálatról“ Lukács Móricz fordításában a költő rövid jellemzésével; Moliére: „A bot csinálta doktor“-át; Goethetől: „Iphigenia Taurisban“ és „Hermann és Dorottyát“; Lessing: „Bölcs Náthán“-ját; Körner: „Zrinyi“-jét Kölcseynek tanulságos dramaturgiai bírálatával; Puskin: „Anyegin“-jét.

Válogatott szemelvényeket hoz a külföldi regényirodalom legkiválóbb műveiből. Így megtaláljuk benne: Bret Herte: „kaliforniai beszélyeit; Dickens Károly, Prescott, Quida, Bulver műveiből egyes darabokat, Sand György, Mérimée, Feuillet, Theuriet, Karr Alfonz, Cherbuliez, Daudet, Malot Hector francia regényírók műveit, Heyse, Spielhagen, Zschokke német beszélyeit, Sollohub, Gogol, Tolstoj, Turgenjev orosz írók műveit s a Csopey László fordításában megjelent orosz beszélyeket. Az olasz szépirodalmat képviselik: Salvatore regénye a „Két szerelem“ s egy terjedelmesebb füzet „Olasz beszélyek“. Még a finn irodalom is képviselve van Suonio: „A hold regéi“ által.

Bemutatvák a külföldi legújabb drámai irodalom ismertebb termékeit: Beaumarchais, Augier, Delpit, Goldoni, Taylor színművei. A szépirodalmi műveknek csak e szemelvényes felsorolásából is meggyőződhetünk mennyi érdekes, mulattató olvasmánynyal járult a vállalat olvasó közönségünk nemes szórakoztatásához és izlése fejlesztéséhez; — mert az unaloműző szórakoztatáson kívül valóban a fejlettebb izlés kívánalmait is kielégítik a felsorolt füzetek, amelyek méltán hivatvák a colportage és ponyvairodalom pongyola és selejtes termékeinek kiküszöbölésére.

Kiválóbb érdemét képezi a vállalatnak az, hogy a külföldi irodalmak vonzóan irt tudományos műveiből is ad koronként egy-egy füzetet, melyek mint magasabb műbecsesel bíró dolgozatok nemcsak az általános — de szakműveltségű olvasóra nézve is becesek. Ilyenek Macaulay remek irodalmi essay-i „Lord Bacon,“ „Milton,“ „Byron,“ „Machiavelli,“ „Nagy Frigyes“ felől, melyekben a nagy angol történész a világhírű költők és államférfiak jellemét szellemes modorban, páratlan elmeéllel fejtegeti.

Hasonló kitünő tanulmányok: Boissier: „Virgil“-je — s benne a rómaiak nagyhirű eposának az „Aeneis“-nek aesthetikai méltatása —; Beulétől „Augusztus családja és kora“ mint találó irodalmi korrajz; továbbá mint a shakespearei és molliéri irodalomba bevezető érdekes tanulmányok Bodenstedt: „Shakespeare élete és művei“ és Lindau Páltól: „Molière“ pragmatikus adatokra fektetett életrajza. A nagyobb-szabású életrajzokhoz tartoznak „Deák Ferencz“ és „Szalay László“ életrajzai. Amabban a legnagyobb magyar államférfiu életét és törekvéseit beszéli el elevenen sok rokonszenvet tanusítva nemzetünk iránt egy angol író, Forster Arnold Florencé; emebben a legnagyobb magyar történetíró élményeit és munkáit jellemzi az írónak egy elfogulatlan barátja, Flegler Sándor. Mindkét mű érdekes adalék biographikus irodalmunk termékeihez. Új szempontokat, ismeretlen adatokat nem találunk ugyan egyikben sem, de jól esik tapasztalnunk azon nemes rokonszenvet, amelylyel irodalmunk és közéletünk jeleseiről a nyugoti nagy nemzetek írói megemlékeznek. Flegler több munkájával tanuskodik a magyarok iránti jó indulatáról, így ugyancsak az „Olcsó könyvtár“-ban megjelent kis essay-jével „Kölcsöyről“ és „A magyar történetírás történelmével“, mely utóbbiban sok jóakarattal iparkodik történetírásunk történetét összeállítani, s bár adatai nagyon hiányosak, néhol feltűnő pontosságot és jártasságot tanusít.

(Vége következik.)

Dr. Ferenczy József.

Az ifjuság számára.

— Magyar Helikon czim alatt indított meg Pozsonyban ismert tevékenységű és áldozatkész kiadónk, Stampfel Károly egy irodalmi vállalatot dr. Zólyomi Lajos szerkesztésében. A vállalat célja jeles magyar költők, tudósok, művészek, államférfiak rövid életrajzait, tevékenységök és működésök jellemzését a nagy közönség közé eljuttatni. Kétségtől partolást érdemlő törekvés. A gondnal szerkesztett és izléses, tiszta illusztrációkkal ékesített csinos kiállítású füzetek nem a szakemberek számára készült minucziósus részletekkel tárgyalják az egyes kitünő férfiak életét és munkásságát, hanem a művelt nagy közönség, különösen az ifjuság számára nyújtanak élvezetes olvasmányt. Eddig 8 füzet jelent meg u. m. Toldy Ferencz, Vörösmarty Mihály a szerkesztőtől; Dugonics András, Kölcsey Ferencz, Endrődi Sándortól; Petőfi (4 füzetben) dr. Vutkovich Sándortól, mindannyi valóban csinos arcképpel, az egyes költők szobrainak rajzával és egyéb sikerült illusztrációkkal. Legközelebb megjelenek: Virág Vermes Imrétől; Bajza Névy Lászlótól; Kainczy Ferencz Andrassy Jenőtől; Kisfaludy Sándor dr. Badics Ferencztől; Csokonai dr. Badics Ferencztől; Garay dr. Ferenczy Józseftől; Tompa dr. Ferenczy Józseftől; Gróf Zrinyi Miklós Vermes Imrétől; B. Balassa Bálint és Ányos Pál Endrődi Sándortól. Minden füzet külön is kapható, egynek-egynek ára 20 kr. A vállalatot olcsósága és jó iránya egyaránt ajánlatossá teszik, jó lélekkel ajánlhatjuk művelt közönségünk figyelmébe. Megrendelhetni minden könyvárusnál vagy a kiadónál Pozsonyban.

Egészségtani szabályok.

[A Halmay családból.]

II.

Az éretlen gyümölcs árt, s torkosság jele ;
 Érését nem várva, kár jól lakni vele.
 Sok a mérges gomba : az ajánló szónak
 Ne higvj, s csak azzal élj, a mit ismersz jónak.
 Zsiros étel is árt, ugy a forró kenyér,
 Valamint a fűszer kinél tüzes a vér.
 Mégis az ételben válogatnod nem kell
 Egyél mindent, ámde mértékletességgel ;
 Kivált ha előtted legkedvesb ételed :
 Ovatos légy, óvjad jó egészségedet !
 Ne fogadd szabályul, nem üdvös, nem igaz :
 Hogy, mi jól esik a szájnak, meg nem árt az.
 Tulterhelve bármi jóval is gyomrunkat,
 Gyakran megronthatjuk örökre magunkat.
 S minthogy abban a mi jól esik, hibáznunk
 Könnyebb, evésénél jobban is vigyázzunk.
 A forrás s jó kutviz a szomjat enyhíti,
 Emésztést segít, s a testet felfrissíti ;
 Életünkre a víz majd legszükségesebb,
 Mindütt található, s legegészségesebb.
 Gyógy — s táperő rejlik érett, s aggott korban,
 Tiszta, nem mesterkelt nemes faju borban ;
 Gyógyit sok beteget, szivet is vidámit,
 Vidám társaságban bűt feledni segít.
 De bor is s a nála sokkal alábbvaló
 Szesz, gyakor italul gyermeknek nem való.
 Különben is éles az ifjuság vére,
 Szeszekkel hevitve, betegség a vége ;
 Egy-két korty erőt ad, s vízzel vegyítvén azt :
 A kis adagu bor, vízzel, ki nem gyulaszt.

Közli: Halasy Béla.

Emlékkönyv-lapok.

Ne keress szorongva barátokat ; ne végy üzőbe minden jó embert, jóhajlamait hajhászva. A ragaszkodásnak bármely neme, a legnemesebb is, gyanut szokott gerjesztteni ; és aki csendben halad pályáján, a kinek becsület és ildom jelvényei, s a ki ezek mellett jóakaró, résztvevő szivet hordoz keblében : az ismeretlen, keresetlen nem marad ; az terv nélkül is reá akad néhány derék emberre, akik a testvéri frigyhez neki kezet nyújtanak.

Az emberszeretet rögtön nyújt segédkezet a szenvedőnek ; a barátságoknak osztoznia kell a szenvedésben. Amaz hasonló a lelkiismeretes betegápolónőhöz, ez egy szerető édes anyához.

A barátság, e legszentebb jó, az erény sajátja, nem a szerencsésé.

Egyveleg.

— **A nagy férfiak is babonások.** Darius roppant serege élén, egy nyul keresztül futása által annyira megbátortalanodott, hogy ez által is igen elő lett mozdítva Nagy Sándor győzelme. — **Tycho de Prache** lábai elállottak, ha utjában nyullal találkozott. — **III. Henrik** frank király macskával nem maradhatott egyedül a szobában. — **Márk Aurel** hitt az álomnak. — **Szaliger** egész testében reszketett, ha rákot látott. — **Suwarow** a tükrök iránt ellenszenvvel viseltetett. A tükröt mindig el kellett távolítani előle. — **Mozart**nak, 10 éves koráig, legyőzhetlen félelme volt a trombita szótól, midőn az egyedül — más hangszer nélkül fuvatott.

Apró történetkék.

A munka nem szégyen.

A hetvenes évek elején még rendkívüli módon alapították a bankokat, pénzintézeteket. A hivatalnokokat jól, busásan fizették, s legkényelmesebb, legjobb keresetmódnak látszott ez. Egy fiatal jogász, ki műveltsége, széles körű tudománya daczára nagyon szegényes körülmények között élt, látva ez állapotokat, maga is felcsapott hivatalnoknak. Főnökei szerették szorgalmáért, s bersülték ügyességét. Előre haladásának mi sem állott utjában. Nemsokára olyan szép fizetése volt, hogy elvehette azt, kit szeretett. Éltek boldogul, vidáman. Egyszer beütött a „krach.“ Fiatal házasság bankja megbukott, ő kenyér nélkül maradt. De ő nem csüggedt. Keresett munkát s nem talált. Reggeltől estig szaladgált s mind hiába. Véletlenül egy vasgyár előtt haladt el. Megáll s irigykedve, vágyódva nézi a szorgalmas embercsoportot, mely vigán munkálva, működik. Bemegy. Az igazgatóhoz fordul azon kéréssel: alkalmazza őt valami munkára; otthon neje, gyermeke van, a ki éhezik, s kenyeret kér. Az igazgató következő szavakkal utasítja el: — Igazán, szivemből sajnálom, hogy most nem alkalmazhatom, de most semmi állomás üresedésben nincs. Csak nem tehetem a szénlapátolók közé! — Oh, kérem, kérem, — szakítja félbe — küldjön a szénraktárba, hogy csak valamit is kereshessek. Az igazgató felfogadta, s fizetett neki naponként 1 forintot. Dolgozott szorgalmasan, s társai durva, faragatlan élczeléseivel, tegeződéseivel mit sem törődött. De négy nap múlva, a szokatlan munkától kiszivárgott körme alól a vér, — de azért dolgozott tovább, szorgalmasan, türelemmel. Egyik napon ép e helyzetben találá őt az igazgató, részvétellel nézett a derék férfira, s véres ujjait látván, mondá: — De kedves barátom, az nem lehet . . . . A megszólított remegve, hogy még ezt a keresetét is elveszti, közbeszólt: — Oh, nagyon jól megy, hiszen nőmért, gyermekemért teszem. Az igazgató egészen meghatva e becsületes ember magaviselete által, titkárának nevezte ki. — Ez a kis történet talán nincs olyan érdekes, mint valami párbaj-esemény, de mindenesetre többet ér tanúságban, erkölcsben.

Adomák.

Egy orvos új szolgát fogadott föl, ki mindjárt az első napokban oly arczzal lépett be gazdájához, melyen a verekedés kétségbevonhatlan nyomai látszottak. „Mi az, János, verekedtél?”

„Igen, tényszerű!”

„Kivel?”

„Dr. A. szolgájával.”

„Miért?”

„Azt mondta, hogy ön nem érdemes még arra sem, hogy az ő gazdája cipőit kikefélje.”

„És mit mondtál te?”

„Hát én azt mondtam, hogy nincs igaza, mire jól megvertük egymást”, volt a hű szolga válasza.

* * *

Postahivataltok: A levél nagyon nehéz, tegyen rá még egy 5 kros bélyeget.

Pórnő: De hisz akkor még nehezebb lesz!

Történelmi naptár.

Összeállította: Leitner István.

Március hó.

1792	márcz.	1. II. Leopold császár †
1817.	"	2. Arany János, hazánk legnagyobb, legünnepeltebb epikus költője, születik Nagy-Szalontán, Biharmegye.
1831.	"	3. Belgia királyság lesz.
1493.	"	4. Columbus első felfedezéséből visszatérve, a Tájó torkolatához érkezik
1326.	"	5. Nagy Lajos, Magyarország királya születik.
1632.	"	6. Wallenstein herceg másodízben átveszi a császári csapatok feletti főparancsnokságot.
1821.	"	7. A nápolyiak Rieti melletti csatában megveretnek az osztrákok által.
1387.	"	8. Zsigmond magyar királylyá választatik.
1152.	"	9. I. Frigyes — Barbarossa — Achenben német császárrá koronáztatik
1152.	"	9—10. Blücher porosz tábornok elhatározólag megveri a francziákat a laoni csatában.
1849.	"	11. Szeben Bem tábornok által bevétetik.
1241.	"	12. A mongolok Batu khán vezérlete alatt Magyarországra törnek.
565.	"	13. Belizár, Jusztinián görög császár jeles hadvezére †.
1457.	"	14. Hunyadi László kivégeztetése.
1848.	"	15. A magyar szabadság ünnepnapja.

Temesvár, 1883. évi márczius hó 1-én.

I. évfolyam.

5. füzet.

DÉLIBÁB.

SZÉPIRODALMI

ÉS

IFJUSÁGI FOLYÓIRAT.

Megjelenik havonként kétszer, minden 1-én és 15-én.

Előfizetési árak :

Egész évre 4 frt., fél évre 2 frt., negyed évre 1 frt.

Felelős szerkesztő :

Kiadó-tulajdonos :

LÖWY MIKLÓS, IFJ. MAGYAR DÁVID.

Kiadó-hivatal :

MAGYAR TESTVÉREK PAPIR-KERESKEDÉSE.

TEMESVÁR,

MAGYAR TESTVÉREK KÖNYVNYOMDÁJA.

1883.

6685 a.

Tartalom.

1. Ha az Isten. Költemény Erödi Dánieltől	81	8. Téli Álom. Költemény Halasi Bélától	94
2. Az országgyűlési ifjuságról. Irta Áldor Imre	82	9. A jó szívű Mártha néni Irta Gálffi István	94
3. Hazámhoz. Költemény Kántor Imrétől	85	10. Irodalmi szemle	95
4. Talált levelek.	85	11. Ifjuság számára: Egészségtani szabályok. Egyveleg.	97
5. Egy szem ára. Elbeszélés Halasi Bélától.	87	12. Apró történetkék.	99
6. Arany szavak Erödi Dánieltől.	91	13. Adomák.	100
7. Nagy emlékezőtehetségek és felejtékenyek. Türr A. Vicitörtől	91	14. Történelmi naptár.	100
		A borítékon; Számrejtvény. Szórejtvény, Kérdések. Feleletek. Megfejtések. Szerk. üzenetek.	

Két jutalom.

A középiskolai ifjusághoz!

A több oldalról hozzánk érkezett megkeresésnek engedve, a „Déliab” számára irandó novella beküldési határidejét **1883. évi márczius hó 31-ikére** meghosszabbítjuk. Egyszersmint — **a cs. és kir. aranyon kívül** — még egy jutalmat tűzünk ki. Az arany a viszonylag legjobbnak talált, s e mellett abszolút becsü novellának, — s a most kitűzött jutalom: egy, Temesvár sz. kir. várossá léételének századik évfordulója alkalmából veretett **nagy ezüst érem** a második legjobbnak talált novellának fog kiadatni. Pályázhat minden középiskolai tanuló. A novella nem terjedhet többre három irott ivnél. **s kalandos szerelmi históriát nem tartalmazhat.** A jutalmak a két legjobbnak talált novellának fognak odaitéltetni, de csak annak adatnak ki, ki a „Déliab” előfizetője. A kéziratok idegen kézzel irva, jeligés levélkével ellátva, melyben a szerző neve és lakhelye legyen elzárva, a jelzett napig lapunk szerkesztőségéhez küldendők. A beérkező pályaművek fölött egy, arra külön fölkérendő szakfériakból álló bizottság fog itelni.

Szerkesztői üzenetek.

Sch. A., A.-M.—n. Valóban szép és fáradságos munka, de technikai nehézségeknél fogva — nagy sajnálatunkra — nem közölhetjük, — P. A. N.-K.—n. A talvnyok jönni fognak. — F. J. S.-A.-Ujh. Sajnáljuk, hogy a kért példányok fölött már nem rendelkezhetünk. — R.-nek. Csinos, szép költemény, de névtelenül beküldött közleményeket elvből nem közlünk. — H. B. tanár P.—n. Köszönet. — K. S. T.—n. A ki ily szépen kezeli a nyelvet, attól mi szebbet, jobbat várunk.

Talány.

Bayer Károlytól.

d	h	h
r	r	u
u	u	u

E betűk úgy helyezendők el, hogy felülről lefelé és balról jobbra ugyan azon szókat adják.

A megfejtők nevei közöltetnek.

Szótag-rejtvény.

Fendrích Jenőtől.

A következő 34 szótagból, ak, chi, cik, der, dolf, e, er, ga, ge, ge, i, kels kos, lász, le, le, le, lö, ve, rá, rá, rinc, róc, ron, ru, te, the, ng, ug, za, zu, y y, y, — alábbi 14 szó akkép állítandó egybe, hogy a szók felülről lefelé é alulról felfelé olvasva két híres magyar költő nevét adják :

1. Gyógynövény.
2. Város Magyarországon.
3. Országgyűlési képviselő neve.
4. Délamerikai tartomány.
5. Északnyugati Németország egyik hava.
6. Hegy Görögországban.
7. A habsburgház egyik királya.
8. Híres magyar költő neve.
9. Férfi név.
10. Nyaralóiról nevezetes helység Magyarországon.
11. Hajónak is van.
12. Híres zeneszerző neve.
13. A gazda ide hajtja nyáját.
14. Odú szarvú állatok egyike.

Megfejtések.

A harmadik számban közölt talányok megfejtését utólag beküldötte hozzánk: Wellisch Adolf Fehértemplom.

A múlt számunkban közölt talányok megfejtése a következő :

A számrejtvényé : „Ormós Zsigmond főispán ur ő méltósága.“ Helyesen fejtették meg : Wellisch Adolf Fehértemplom, Sukitsch Sándor N.-Kanizsa, Breinfolk Giza, Feitl Fanny, Kramár Fanny és Müller Irma Temesvár, Halász Cornélia és Erzsébet Vojtek, Terék József Fehértemplom, Fendrích Jenő S.-A.-Ujhely, Billitz Ortó, Rabong János, Friedmann Oszkár Temesvár, Kommen Elek N.-Kanizsa, Pálfi Antal Szeged, Trebits Gyula, Schwarz Armin és Steinhaus Emil Arad, Marinovics Szilárd Fehértemplom, Perczel Adolf N.-Kanizsa, Weisz Frigyes Temesvárról.

A kitűzött jutalmat : „Ormós Zsigmond. Emlékkönyv.“ Breinfolk Giza nyéré el.

A talányé : Ilka. Helyesen fejtették meg : Rabong János és Bayer Károly Temesvár, Pálfi Antal Szeged.

A kitűzött jutalmat : „Kesergő szerelem“, Pálfi Antal nyéré el.

Feleletek.

P. D. kérdésére : A legműveltebb nemzetek és írók birnak a legtöbb, azaz legkülönbélebb szavakkal, s a használt szavak különfélesége és száma egy-szersmind fokmérője képzettségüknek. Mig ugyanis a perzsa okiratok 376 szót, azok közt is 131 tulajdonnevet tartalmaznak : a nagy angol szótár 96,000 szót foglal magában ; a mig egy művelt ember közép arányban 3000 szót használ : egy képzettség nélküli egyén 300 szóval beéri. A nyelvek között legszógazdagabb az angol. A siami nyelv 42.000, a német 46.000, a francia 29.000 szóval bir. A világ írói közt legszódusabb Shakespeare, ki 14.000 szót használ (a tulajdon-nevekkal együtt), mig az ó-testamentom szókészlete csak 5644 ; tehát a Shake-speareé háromszorosan meghaladja. Milton, a jeles angol költő 8000 különböző szót irt. Egy olasz libretto legföljebb 700-ból áll. Hogy a magyar írók közül ki a leggazdagabb a szavak különféleségében, annak még fájdalom, nem akadt statisztikusa. Elég, ha olvassa őket a közönség, s nem is számlálja meg szavaikat.

—y—s.

A. Z.-nek. A költő nevét nem ismerem, megjegyzem azonban, hogy Er-délyben a 48—49 években egyike a legelterjedtebb hazafias érzelmű daloknak vala. — Köszönet! —

F—y.

Számrejtvény.

Perlcs Vilmától.

16 7 27 25 20.	Este, ha fekszel, reggel ha kelsz, Róla mindig megemlékezz.
3 32 24 30.	Hol elringat, hol elalatt, Karján lenni nyugodalmat.
19 7 28.	Hasznos eszköz vasból, fából, Ismered a gazdaságból.
16 13 23.	Rátanit a türelemre Balzsamot ad sebeidre.
31 25 22 15.	Sok férfinék ez a neve, A ki így van keresztelve.
4 26 19 29 6.	Ez egy délvidéki nemzet, Feltaláld ha keresed.
18 25 27 23 14 8 5 30 12 13 28 2.	Egy lángeszű magyar költő, Ah! oly hamar sirba döltö.
27 25 10 18 26 1 24.	Az ily szent helyen imádkozzál buzgón, S tudom, Jsten meghallgat így, bizton, Erre csak ritkán ér, kinek sok a dolga.
7 25 27 30.	A dologtalanok s lusták mulatsága.
4 26 9 32.	Szép leánynév, büszke lehet erre, Ki a paptól ezen nevet nyerte.
6 19 26 32.	Hazánkben ez egy nagy megye, Dunán tul van a fekvése.
1 18 30 26.	Ásványtan is fölvette Drága kövek közepette.
3 25 17 25.	Minden gyermek meghallgatja, Ha dajkája mondogatja.
14 23 26 13 26 25 8 2 30 17.	Keresd csak az iskolában S meglásd, feltaláld ottan.
21 2 32 26.	Oroszországnak nagy hegye, S egy ottani folyó neve.
5 6 15 26 23	Kedvelt gyümölcs, ősszel érik, Sokan ezt nagyon szeretik.
1—32.	Az egész, mit rejtvenyem rejt, Egy jeles férfiú neve ; Kérjük Istent, hogy számunkra Őt még sokáig éltsse.

A megfejtők nevei közzltetnek : Az előfizetők közül kihuzott jutalma egy „Ormós-album.”

Talány.

B. F. K.-tól.

E betűk úgy helyezendők el, hogy balról jobbra, felülről lefelé ugyanazon szavakat adják.

A	A	I	K
K	K	K	L
L	L	N	O
O	U	U	Y

A megfejtők nevei közöltetnek. Az előfizető megfejtők közül kihuzottnak jutalma: Dengi János „A kesergő szerelem“ cz. értekezése.

Megfejtések.

A mult számunkban közölt talányok megfejtése a következő:

Az első számrejtvényé: „Weninger János“ Helyesen fejtették meg: Dsida Sándor, Leitner István, Löwy László, Feitl Fanny, Fischer Nándor, Bayer Károly, B. F. L., Perlics Vilma, Kriszta Ferencz, Friedmann Oszkár Temesvárról. Pálfy Antal Szeged, Kommen Elek N.-Kanizsa, Fendrich Jenő S.-A.-Ujhely, Terék József Fehértemplom, Lászlóffy Antal Lugos, Bécsi Gedeon H.-M.-Vásárhely, Percsel Adolf és Lukits Sándor N.-Kanizsa, Steinhaus Emil, Hász Ilonka és Schwarz Armin Aradról.

A kitűzött jutalmat: félévi folyamát a „Temesvári Hirlap„ra Perlics Vilma nyéré el.

A második számrejtvényé: „Hunyady János.“ Helyesen fejtették meg: Dsida Sándor, Leitner István, Löwy László, Feitl Fanny, Fischer Nándor, Bayer Károly, B. F. L. Kriszta Ferencz, Schattelesz Mór és Friedmann Oszkár Temesvárról, Hász Ilonka, Steinhaus Emil és Schwarz Armin Arad. Halász Cornélia és Erzsébet Vojtek, Bécsi Gedeon H.-M.-Vásárhely, Terék József Fehértemplom, Lászlóffy Antal Lugos, Percsel Adolf és Lukits Sándor Nagy-Kanizsa, Hepke Vilmos Fehértemplom, Riesz Béla Bécs.

A kitűzött jutalmat: „Kesergő szerelem“ Terék József nyéré el.

A betűrejtvényé: „Hunyady.“ Helyes megfejtéseket küldtek be: Leitner István, Feitl Fanny, Schattelesz Mór és Friedmann Oszkár Temesvár, Kommen Elek és Percsel Adolf N.-Kanizsa, Fendrich Jenő S.-A.-Ujhely, Lászlóffy Antal Lugos, Hász Ilonka és Schwarz Armin Arad.

A kitűzött jutalmat: „Mirza Saffi dalai“, Kommen Elek nyéré el.

A szórejtvényé: „Talány kánkánt tánczol.“ Helyes megfejtéseket küldtek be hozzánk: Dsida Sándor, Leitner István, Bayer Károly, B. F. L., Kriszta Ferencz és Schatelesz Mór Temesvár, Perlics Vilma Vukova, Bécsi Gedeon H.-M.-Vásárhely, Percsel Adolf N.-Kanizsa, Schwarz Armin Arad.

A kitűzött jutalmat: „Kesergő szerelem“ Schwarz Armin nyéré el.

Szerkesztői üzenetek.

B. G., H.-M.-V—ly. Az illető mű a napokban elkészül, s akkor bérmentve fogja megkapni. Számrejtvényeire legközelebb sort kerítünk. — T. A., V. B—n. Várjuk az ígértet. — L. S., N.-K—n. A csinos rejtvények legközelebb jönni fognak. — L. Gy. Sz—n. Szíves közreműködését kész örömet fogadjuk. — H-y B—a tanár P—n. Köszönjük; valamennyit közöljük; csak egy kis türelemre kérjük. — E-d M—s tanár P—n. A legnagyobb készséggel teszünk eleget kérésének. — D. J. tanár L—n, Legbensőbb köszönetünket a művekért. A „Páholyalok“—ból kérnénk még egy példányt. Nagyon lekötölezne vele. — E. D. tanár N.-K—n. A szép költeményt jövő számunkban közöljük. — F. J. S. A.-Ujhely. Sort kerítünk rá. — Sch. és B. K. Temesvár. Számrejtvényeik a jövő számban jönni fog.

Vásárhelyről, Fischer Nándor Temesvárról, Lászlóffy Antal Lugosról, Terék József Fehértemplomról, Billitz Otto Temesvárról, Sukitsch Sándor Nagy-Kanizsáról, tokaji Fendrich Jenő S.-A.-Ujhelyről, Tauber Zsigmond Temesvárról, Assael Zsigmond Budapestről, Schattelesz Mór Temesvárról, Csontos Lajos S.-A.-Ujhelyről, Hász Ilonka Aradról, Wellisch Adolf Fehértemplomról, Kommen Elek N.-Kanizsáról, Tenner Béla és Révész Mór Aradról. Halász Cornélia és Erzsébet Vojtekről, Friedmann Oszkár Temesvárról.

A kitűzött jutalmat: Carmen Sylvának: Egy ima című művét Hász Ilonka nyerte el.

A szórejtvényé: Temesvár. Helyesen fejtették meg: Trebitsch Gyula Budapestről, Bayer Károly Temesvárról, Bécsi Gedeon H.-M.-Vásárhelyről, Fischer Nándor Temesvárról, Lászlóffy Antal Lugosról, Terék József Fehértemplomról, Hász Cornélia s Erzsébet Vojtekről, Riesz Béla Temesvárról, Friedmann Oszkár Temesvárról, Dsida Sándor Temesvárról, Grád Mannó Temesvárról, tokaji Fendrich Jenő S.-A.-Ujhelyről, Tauber Zsigmond Temesvárról, Assael Zsigmond Budapestről, Schatteles Mór Temesvárról, Csontos Lajos S.-A.-Ujhelyről, Hász Ilonka Aradról, Wellisch Adolf Fehértemplomról, Kommen Elek N.-Kanizsáról, Tenner Béla és Révész Mór Aradról, Csák Lajos, Szabó Dénes, Érczy Ferencz, Dezső László, dr. Heylmann József, Németh Ödön, Reviczky Miklós, báró Tunkl Jenő és Türr Viktor Budapestről.

A bűvös rejtvényé: Debreczen. Helyes megfejtéseket küldtek be: Pálfi Antal Szegedről és Szabó Dénes Miskolcra.

Számrejtvény.

4. 5. 6. Egy ruhadarab.
1. 4. 2. 3. Egy európai főváros német neve.
9. 12. 11. 10. 13. Aki kétszer született, és csak egyszer halt meg.
3. 2. 6. 7. 8. Afrika egy néptörzse.
4. 8. 12. 11. Tanulók nem nélkülözhetik.
9. 7. 8. Szóeska, melyet csak bizalmas megszólításakor használsz.
3. 4. 5. 4. Sokan mondják, ha valamire mutatnak.
6. 7. 11. 4. 2. Nemzetközi kifejezés arra, aki igen okos és ügyes.
10. 6. A élőfák koronáját képezi.
6. 4. 2. 8. 13. Egy orosz államférfi.
4. 8. 10, 13. Művelt ember nélküle nem képzelhető.
- 1—13. E számrejtvény szerkesztőjének neve.

A megfejtők nevei közötteknek. Az előfizető-megfejtők nevei közül kihuzot név viselője a „Temesvári Hirlap“ című hetilapot fél éven át ingyen kapja.

Szikrák.

Egy nevető hölgyhöz.

A kis gyermeknek ne neved botlásas elestén,
Járni ha megtanuland, majd egyenest halad ő,
Csak te magadra vigyázz hölgy! .. mert ha elesni, talász te,
Késő bánat emészt s szégyen üz élteden át.

Ellenszer.

Sértőn, bárki legyen, győzhetsz közöny és türelemmel;
A butaságot ereszd végzetes utja felé.

Don Cäsar.

Betűs rejtvény.

Perlics Vilmától.

a	a	a	a	d	d	d
e	h	k	ly	l	n	
n	n	o	o	p		
r	r	s	ű			
u	u	y				
y	y					
y						

1. Neve ez egy magyar hősnek.
2. Kedvenc katonája a töröknek.
3. Egy város ez Olaszországban.
4. Ez is az, de Canadában.
5. A menyasszonyt így hívják.
6. Kötszó, sokat használják.
7. Az abc egy betűje.

E koczkában a fentebbi szavak úgy helyeztetesenek el, hogy felülről lefelé és egyenes irányban egy magyar hős neve legyen olvasható.

A megfejtők nevei közöltetnek. Az előfizetők közül kihuzottnak jutalma: Bodenstedt „Mirza Saffi dalai.“

Számrejtvény.

Perlics Vilmától.

8. 11. 3. 9. 13. Prófétának a neve.
11. 6. 2. A rókának lakhelye.
1. 11. 2. 6. 12. 11. 13. Egy tengerből Indiában.
6. 2. 10. 5. Folyó ez Magyarországon.
8. 2. 10. 7. 2. 12. Hónapok közül a természet kedvence.
1. 2. 10. 4. 5. 6. Hazánkban ez egy megye.
1. — 12. E dicső hősnek neve élni fog,
A mig csak egy magyar szív dobog.

A megfejtők nevei közöltetnek. Az előfizető megfejtők közül kihuzottnak jutalma: Dengi János „A keserkő szerelem“ cz. (értekezéset.)

Szórejtvény.

T $\frac{1}{a}y$ $\frac{k}{K}nt$ $\frac{t}{a}$ czol.

A megfejtők nevei közöltetnek. Az előfizető megfejtők közül kihuzottnak jutalma: Dengi János „Kesergő szereleme.“ cz. (értekezése.)

Számrejtvény.

F. F.-tól.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. Város Magyarországon.
6. 8. 2. 11. 10. Város Morvaországban.
9. 11. 15. 6. 2. Híres államférfi.
3. 2. 15. 6. 9. 7. 11. 1. Híres fürdőhely.
12. 2. 9. 14. 8. 2. Magyar drámaíró.
15. 6. 2. 2. 13. 7. Folyó Bajorországban.
9. 7. 12. 13. 2. Női név.
12. 2. 1. 12. 2. 13. 11. 1. Virág.
15. 2. 1. 13. 11. 1. 3. Hegység Ázsiában.
2. 3. 3. 9. 7. 13. 7. 12. Híres barlang.
11. 13. 13. 11. 10. 2. 1. 11. Hegycsues Amerikában.
12. 11. 5. 15. Kitünő ballada költő.
2. 8. 9. 11. 13. 13. 2. 12. Szigetesport az atlanti oceánban.
15. 6. 11. 3. 13. 11. 3. 7. 9. 11. Híres színműíró.

A megfejtők nevei közöltetnek. Az előfizető megfejtők közül kihuzottnak jutalma: „Egy ima“ Carmen Sylvától.

Szórejtvény.

Perlics Vilmától.

Nyolcz betüből állok
És három szótagból,
Hogy hamar kitalálj,
Megírom, melyből.

Első két betümet,
Ha csupán azt veszed,
Ugy a legbizalmasabb
Megszólítást nyered.

Ha második kármamat a két
Elsővel együtt olvasod,
Nyersz belőle egy
Alföldi folyamot.

Végső három betümet,
Ha jól van építve
Nem veszi be egykönnyen
Ellenség serege.

Ha egészemet veszed,
Magyar város vagyok,
Keresd nevem a térképen
S meglásd, feltalálod!

A megfejtők nevei közöltetnek.

Bűvös rejtvény.

Perlics Vilmától.

```

      1
     1 A 1
    2 a b b 2
   3 b c c d d 3
  4 e e e e e e 4
 a — e e e i j k k n — b
    5 0 0 r r r r s 5
     6 s s s v v 6
      7 z z z 7
       8 z 8
        2
```

1. Az abc egy betűje.
2. Ember nem lehet nélküle.
3. A Körös egyik ágát így nevezik.
4. Szép állat, erdő en tanyázik,
5. Ezekből Sveicz van körülvéve.
6. Némely férfi így van keresztelve.
7. Sok minden van ilyen színű.
8. abc közepéről egy betű.

Ezen ábrában elszórt betűk úgy szedendők össze, hogy a következő szavakat adva, az ábra középvonalán 1—2. és a—b, egy magyar város neve legyen olvasható. A megfejtők nevei közöltetnek.

Kérdések.

— **F-y**, Temesvár. Igen lekötelezne azon t. előfizetőtársam, ki e lap utján velem közölné a „Tórfi“ című dalt.

— Ki lenne oly szives előfizetőtársaim közül velem tudatni, hogy ki volt „Vilmos költeményei“ című verskönyvnek tulajdonképeni szerzője?

Egy ujhelyi referáló.

Feleletek.

F. R. kérdésére: Attilának — a legtöbb történetíró szerint — három fia volt: Ellák, Irmák és Dendezsics. Ez a leghitelesebb. **D. P.**

A „Der Abschied von der Kindheit“ című gyönyörű vers szerzőjét én sem ismerem: gyanitom azonban, hogy nő írta azt. A helybeli apárza-zárdában sokat szavalták e verset. Nem tudná tehát a szerzőjét a zárda egyik volt növedéke?

Egy kíváncsi nő.

Megfejtések.

A mult számunkban közölt föladványok megfejtései:

A szőrejtvényé: az illető költő Petöfi Sándor és költeménye: „A koldus sirja.“ Helyes megfejtéseket küldtek be: buziási Eisenstädter Árpád Temesvárról, Balkányi Elek Fehértemplomról, Schattelesz Mór Temesvárról, Assael Lina, Steinhauer Emil, Révész M. Aradról. A kihuzott neve: Sattellesz Mor, ki e szerint Szász Károly eredeti kéziratát jutalomként elnyerte.

A mennyiségtani föladaté: a=15, b=12, c=9, d=8, e=10, f=1, g=3, h=7, i=11, j=2, k=13, l=5, m=6, n=4, o=16, p=14. — Helyesen fejtették meg: Szücs Dénes Marosásvárhelyről és Kovács Béla Sopronból. A jutalmat: Petöfi költeményeit Kovács Béla nyéré el.

A számrejtvényé: „Hunyady László.“ — Helyes megfejtéseket küldtek be hozzánk: buziási Eisenstädter Árpád Temesvár, Laczkovich Gyula Szeged. Fendrich Jenő, Szt.-Alja-Ujhely, Wingron Aladár Temesvár, Dsida Sándor, Temesvár, Balkányi Elek Fehértemplom, Löwy Hermína, Hód-M.-Vásárhely, Schattelesz Mór Temesvár, Bécsi Gedeon H.-M.-Vásárhely, Lukitsch Sándor N.-Kanizsan, Assael Linna, Steinhauer Emil, és Révész M. Arad.

A kitűzött jutalmat: Löwy Miklós „Szerb és román vigjátékok“ című művét Bécsi Gedeon nyéré el.

A trefás talányoké: Az első: a vakló; a második: január 2-án. — Helyes megfejtéseket küldtek be Büchler Olga Balassa-Gyarmathról, Németh Dániel Nyitrán és Alajos József Debreczenben.

Szerkesztői üzenetek.

P. V. Tivadar, Zs—n. A gyönyörű költeményért és a vers-kötetért fogadja legbensőbb köszönetünket. — **Cs. G., F—n.** Minden a kívánsága szerint. Sorra keritjük összes beküldött költeményeit. — **P. V. k. a. V—n.** Nagysád közreműködését a legnagyobb örömmel fogadjuk, sőt kérjük is. Sok oly lelkes honleányt Magyarországnak mint nagysád! — **F. J., S.-A.-Ujhely.** Beküldött cikke nagyon jól indul. Csak kérjük a folytatását, hogy az egészet közölhessük. Hát az ígért vers? — **St O., Szeged.** Epigrammjaira legközelebb sort keritünk. — **B. E., F—n.** Csak rajta! Várjuk az ígérteteket.

Egy arany jutalom.

Hogy bebizonyítsuk, mennyire szívünkön fekszik az ifjuság kiképzése: ezennel egy cs. és királyi aranyat tűzünk ki jutalomként a „Déliab” számára irandó novellára. Pályázhat minden középiskolai tanuló. Pályázati határidő: 1883. évi február 28-ika. A jutalomdíj a viszonylag legjobb, e mellett abszolút becsü novellának, mely nem terjedhet többre három írott ívnél, fog odaitéltetni, de csak annak fog kiadatni, ki a „Déliab” előfizetője. A kéziratok idegen kézzel írva, jelíges levélkével ellátva, melyben a szerző neve és lakhelye legyen elzárva, a jelzett napig lapunk szerkesztőségéhez küldendők be. A beérkező pályaművek fölött egy, arra külön fölkendő szakferiaktól álló bizottság fog itelni.

Szerkesztői üzenetek.

Ifj. Közl. szerk. Arad. Szívesen; megindítottuk. — St. O., Szeged. Végtelenül sajnáljuk, hogy a szép értekezést lapunk jelen számában — helyszüke miatt — nem közölhetjük. Jövő számunkban azonban mindenesetre. — a. — Lugos. Beccses ajánlatát szívesen akepezőljük. Altalában, az önképzőkörök működéséről szívesen adunk helyt adunkban mindennemű közleményeknek, sőt kérjük is az ifjuságot, hogy az önképzőkörök üléseiről bennünket esetről esetre értesíteni sziveskedjék.

Szórejtvény.

F. F.-tól.

Pár, jo, fer, tus, dü, na, o, czi, sok, tu o, el, ma, tá, päl, di, ra, prom, nan, ver im, laj, au, raj, lák, nand, tes, gus.

E szótagokból a következő szavak képzendők: 1. Egy hun vezér fia. 2. Egy drága kő. 3. A röpke szó francia elnevezése. 4. Egy nagy római császár. 5. Egy híres német estő. 6. Nagy folyam Európában. 7. Város Olaszországban. 8. Folyó Spanyolországban. 9. Császár, ki önként lemondott magas hivataláról. 10. Egy hellén böles. 11. Város Franciaországban. 12. Folyadék.

E tizenkét szó úgy állítandó egymás alá, hogy kezdőbetűik fölülről lefelé olvasva egy híres magyar költő nevét és végbetűik szintén fölülről lefelé olvasva, annak egyik ismert költeménye ezimé adják ki.

A megfejtők nevei a jövő számban közöltetnek. — Az előfizető-megfejtők közül kihuzott jutalma: „A visszatér” című költemény eredeti kézírata Szász Károlytól.

Mennyiségteni föladat.

$$\begin{array}{r} a + h + i + l = 34 \\ c + m + n + a = 34 \\ l + k + e + m = 34 \\ p + g + l + o = 34 \\ j + b + o + l = 34 \\ d + k + i + j = 34 \\ f + o + k + n = 34 \\ e + j + m + o = 34 \\ k + l + c + i = 34 \end{array}$$

E tételekben, melyek az a—p betűkből állanak, mindegyik betű bizonyos számot képvisel 1—16-ig. Melyik szám felel meg tehát mindegyik betűnek?

A megfejtők nevei a jövő számunkban közöltetnek.

Az előfizető-megfejtők közül kihuzott jutalma: Petőfi költeményei.

Mértani föladvány.

Egy négyszög rajzolandó, mely egy egyenes által háromszögre osztassék.

Számrejtvény.

- 1—13. Egy temesi gróf.
12. 13. 3. 7. 5. 4. Egy magyar államférfiu.
1. 9. 4. 3. 5. 2. Egy gyülölt vérbíró.
9. 3. 7. 13. 10. A 18. század egyik híres magyar költője.
6. 13. 1. 9. 3. 4. Növény.
10. 11. 5. 8. 5. 7. 12. 9. 11. 8. 13. Egy híres magyar történetíró.
6. 2. 3. 5. Folyam.
13. 8. 5. 10. 11. Egy nemzet.
3. 9. 6. 5. 10. 6. 7. Hadvezér Mária Terézia korában.
11. 2. 12. 2. Afrikai néplörzs.
8. 7. 13. 3. Város F aneziországban.
1. 13. 8. 12. 5. 3. 6. Egy ország.

A megfejtők nevei a következő számban közölni fognak. — A megfejtők közül elsőnek kihuzott jutalma: Löwy Miklós „Szerb és román vigjátékok“ című műve diszkötésben.

Tréfás talányok.

Melyik négy lábu emlős állat lát egyformán: előre és hátra is?
Mikor van a tehénnek annyi szeme, a hány nap van, az évben.

Adomák.

Tanfölgyelő: Akarom látni, hogy mennyire haladtatok a számolásban. Gyula, olvass csak!

Gyula: Egy, kettő, három, négy, öt, hat.

Tanfölgyelő: Tovább — Ödön!

Ödön: Hét, nyolcz, kilencz, tíz, alsó, felső, király . . .

* * *

Tanító: Miért megy a rák visszafelé?

Tanuló: Hogy ne lássa mikor a vízbe esik.

Kérdések.

F. R., Helyben. Hány fia volt Attilának: kettő vagy három? Némely tankönyv szerint ugyanis két fia volt: Csaba és Aladár, mások szerint pedig három: Ellak, Irmák és Dendezsics.

D. L., Losonczon. Melyek voltak Tompa, Petőfi és Arany hattyudalai?

T. G., Temesvárott. Mi a legegyszerűbb bizonyítási módja annak, hogy a világ kezdete alkalmával a légkör rotációja folytán kivált levegő-részekből keletkeztek a kisebb csillagok?

Egy magántanuló. Mi a leggyakorlatibb módszer a világtörténelemnek magán uton való elsajátítására?

Igen lekötelezne azon előfizető-társam, ki e lap útján közölné velem, hogy ki a „Der Abschied von der Kindheit“ című német versnek szerzője. Tájékozással megjegyzem, hogy a költemény 31 versszakból áll, s így kezdődik:

„Des Lebens schöne Morgenstunde
Ist ausgeträumt; die Nebel fliehen,
Der Tag beginnt im fernen Grunde
Seh' ich die fernen Schaaren ziehen.“

Kis szöke.

E kérdésekre a feleleteket olvasóinktól kérjük. Kérdéseket a jövőben is szívesen közlünk bármely előfizetőnkől, csak közérdekkel bírjanak.